

En grøn genstart

Notat

Udgivet: April 2020
Forfattere: Jarl Krausing og Christian Ibsen
Støttet af: VILLUM FONDEN

CONCITO
DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Indhold

1.	Indledning.....	3
2.	Grundlæggende principper for en grøn genstart.....	5
3.	Indsatsområder.....	6
3.1.	Nye grønne rammebetingelser på tværs af alle sektorer.....	6
3.2.	Grøn omstilling af energi- og transportsektoren.....	9
3.3.	Understøttelse af grønne forbrugsmønstre	12
3.4.	En styrket og fremrykket forsknings og udviklingsindsats.....	14
3.5.	Styrkede rammer for dansk eksport af grønne løsninger.....	16

1. Indledning

Dette notat skal bidrage til Folketingets beslutninger vedrørende behovet for at genstarte dansk økonomi efter coronakrisen. Notatet peger på:

1. en række grundlæggende principper som bør danne baggrund for en grøn økonomisk genrejsning af Danmark for derved at optimere synergi mellem økonomisk stimulus og en accelereret grøn omstilling af Danmark
2. en række konkrete indsatsområder, som bør adresseres samtidigt for at sikre den vigtige synergi mellem økonomisk stimulus og klimaindsatsen.

Det er ikke hensigten med notatet at fremlægge en samlet plan eller et udtømmende katalog over tiltag som Folketinget bør inddrage, men snarere at pege på en række vigtige overordnede og tværgående elementer samt mulige tiltag, der bør indgå i Folketingets videre overvejelser. Andre aktører har foreslået yderligere elementer og Klimarådet bør inddrages i vurderingen af, hvilke elementer, der giver bedst mening i en grøn genstart.

På grundlag af Klimarådets rapport om "Kendte veje og nye spor til 70 procents reduktion" og forslagene fra regeringens klimapartnerskaberne samt andre nyere forslag, kan defineres en række konkrete indsatser med stimuluseffekt på såvel kort, som mellemlangt sigt, og flere organisationer har allerede foreslået mange sådanne tiltag, som man politisk kan tage udgangspunkt i. Det afgørende er, at fokusere på indsatser, der både understøtter økonomisk stimulus på de rigtige steder i økonomien og på det rigtige tidspunkt, samtidigt med at de understøtter en accelereret og omkostningseffektiv grøn omstilling og klimaindsats i Danmark.

Dette er en yderst kompleks udfordring, og regeringen bør derfor også som det første inddrage Klimarådet, som regeringens klimapolitiske rådgiver, og bede dem om at vurdere og komme med konkrete bud på indsatser (inklusive beskæftigelseseffekter, klimaeffekt osv.), der er relevante for en økonomisk stimuluspakke og som dermed er gavnlig både samfundsøkonomisk og klimamæssigt på såvel kort som mellemlangt sigt.

Et ekstraordinært behov på en tragisk baggrund

Folketinget har lige nu fokus på at håndtere coronakrisen og dens samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark. Der er betydelig risiko for en dyb og udstrakt global økonomisk krise som følge af samfundets nedlukning, hvortil kommer de menneskelige omkostninger af coronakrisen med sygdom, dødsfald, isolation og arbejdsløshed til følge.

Det er afgørende, at sundhedskrisen håndteres forsvarligt og rettidigt, og at Danmark kommer tidligt i gang med at planlægge den økonomiske genrejsning. Og det på en måde, hvor den grønne omstilling ikke sættes i stå, men tværtimod indtænkes i genrejsningen der giver effekt på både kort og langt sigt.

Parallelt med den nuværende sundhedskrise er Danmark nemlig, ligesom resten af verden, udfordret af en klimakrise, der allerede har ført til at et bredt Folketing er blevet

enige om en klimalov med bindende mål om at reducere Danmarks drivhusgasudledninger med 70 % i 2030, på vejen mod et netto-nuludledningsfund i senest 2050.

En økonomisk genstart af Danmark bør derfor identificere de indsatser, der kan skabe synergi mellem fremme af beskæftigelse og økonomisk vækst og en grøn omstilling af Danmark på tværs af alle sektorer. Det bør inkludere de grønne tiltag, som Danmark alligevel vil skulle gennemføre for at opnå klimamålene, også selvom de ikke afleder store beskæftigelseseffekter her og nu, men måske først om nogle år.

Det vil samtidigt være vigtigt ikke at understøtte tiltag, som arbejder mod den grønne omstilling, da det kun vil gøre omstillingen dyrere på sigt, og vil være en investering i fortiden frem for fremtiden. Et helt centralt krav bør derfor også være at samtlige større hjælpeindsatser konsekvensvurderes i forhold til klimaet.

Potentialet i grøn jobskabelse

Der er betydelig synergi mellem hensynet til at øge en voksende grøn beskæftigelse og hensynet til at yde en økonomisk hjælpeindsats i dansk økonomi. CONCITO har i regi af projektet "Danmark som grøn vindernation" undersøgt den grønne omstillings beskæftigelseseffekter i Danmark, og det kunne i den forbindelse konkluderes:

- At antallet af grønne jobs er steget markant over de seneste år og nu udgør omkring 76.000
- At de grønne jobs bidrager med en grøn energiteknologiekseport som sidste år nåede op på et niveau omkring kr. 40 milliarder
- At scenarier viser at Danmark ved fastholdelse af vores eksisterende globale markedsandel for grønne teknologier, vil kunne fordoble antallet af beskæftigede indenfor netop grønne løsninger frem mod 2030, på grund af et forventet hurtigt voksende globalt grønt verdensmarked.
- At de grønne jobs er placeret i hele landet og derfor bidrager til økonomisk vækst og sammenhængskraft i alle landsdele. Alene Region Syddanmark og Region Midtjylland står for knap 50% af de danske grønne arbejdspladser.
- At produktiviteten i sektoren for grønne produkter og tjenester er højere end produktiviteten for andre produkt og tjenestetyper i den danske økonomi
- At Danmark indtager en tredjeplads globalt opgjort efter produktiviteten i sektoren for grønne produkter og tjenester.

Også EU-Kommissionen har set på konsekvenserne af den grønne omstilling i Europa, og har konkluderet, at den grønne omstilling af jobmarkedet generelt vil være god for beskæftigelsen, og at jobs, der genereres i den grønne omstilling har en høj grad af fremtidig jobsikkerhed. Desuden er de grønne jobs kendetegnet ved at være højkvalitetsjobs og ofte placeret i landområder. De konkluderer derfor også, at de jobs, der skabes i den grønne omstilling, bidrager til den nationale sammenhængskraft, da de bidrager med økonomi og jobs til landområderne. Det er forhold som kan genkendes fra Danmark.

2. Grundlæggende principper for en grøn genstart

Det er afgørende for en grøn genstart er, at den på den ene side skal accelerere stimulerings tiltag, som mindsker drivhusgasudledningen, og på den anden side skal det undgås at den understøtter strukturer og aktører, der fastholder gårsdagens løsninger og teknologier, og dermed Danmark i en drivhusgas-intensiv økonomi mange år frem, hvor ved opnåelsen af 70 procents reduktionsmålet i 2030 undermineres.

CONCITO foreslår at en aftale om grøn genstart hviler på følgende seks klare principper:

- *Prioritéér tiltag, som kan igangsættes med umiddelbar beskæftigelsesvirkning og som har grøn effekt. Tiltag som fremmer klimavenligt forbrug i service og oplevelsesindustrien, elektrificering via udbygning af elnettet, varmepumper osv., samt energieffektivisering og bygningsrenovering kunne være omfattet af sådanne straks-tiltag med både beskæftigelses- og grønne effekter. Klimarådet bør inddrages her og nu for at sikre en nærmere og samlet vurdering af klima- og beskæftigelseseffekter.*
- *Forfølg tiltag, som alligevel skal gennemføres for at nå klimamål. Udnyt muligheden for at kunne bruge den ekspansive finanspolitik klogt ved at fremrykke nødvendige indsatser – både dem der giver beskæftigelses- eller klimaeffekter på kort og lang sigt. Disse indsatser er bl. a. skitseret af Klimarådet i deres implementeringsspor – og kan for eksempel omfatte både massiv udbygning af sol og vind, både på land og til havs..*
- *Klima-konsekvensvurder effekter af samtlige væsentlige hjælpeindsatser. Det vil være den samfundsøkonomisk mest effektive måde at sikre, at vi ikke modarbejder den grønne omstilling med forhastede eller deciderede forkerte tiltag, men tværtimod understøtter den. Sådanne vurderinger er relevant i forhold til for eksempel valg mellem forskellige mulige investeringer i infrastruktur.*
- *Stil grønne modkrav til alle væsentlige hjælpeindsatser, som potentielt fører til øgede drivhusgasudledninger. Der er i modsat fald stor risiko for at fastlåse gårsdagens produktionsformer, og det vil kun fordyre klimaindsatsen på lang sigt. Hjælpeindsatsen skal anspre drivhusgasintensive brancher og virksomheder til en accelereret grøn omstillingsindsats. Eksempler på modkrav kunne være et krav om energieffektivisering og indførelse af en flyafgift som led i en hjælpepakke til fly/rejsebranchen – midler der så kunne bruges til udvikling af fremtidens klimavenlige flybrændstoffer.*
- *Fasthold forurenere betaler-princippet i en grøn afgiftsomlægning. Afgiftsændringer med negativ effekt på drivhusgasudledninger skal generelt undgås eller som minimum være midlertidig af natur med henblik på at kunne fjernes igen umiddelbart efter coronakrisen afslutning. De skal også kobles til indførelse af relevante grønne afgifter nu og her eller i form af en indfasning, der sikrer de rigtige incitamentter for virksomheder og forbrugere til at investere rigtigt. Det kan f.eks. kobles til en gradvis indfasning af en generel drivhusgasafgift som foreslået af Klimarådet.*

- *Understøt danske virksomheders muligheder for at eksportere klimaløsninger. Den internationale dimension er vigtig at inddrage i den økonomiske hjælpeindsats. Danmarks økonomiske genrejsning er afhængig af omverdens efterspørgsel efter danske produkter og tjenester, hvorfor den danske hjælpeindsats også skal inkludere politisk fokus på at sikre en grøn genstart af EU, og helt generelt stimulere efterspørgslen af danske grønne produkter på europæisk og globalt niveau – fx i form af styrkede eksportkredtmuligheder.*

På baggrund af disse seks principper vil Folketinget kunne sammensætte en økonomisk hjælpeindsats som på en og samme tid understøtter behovet for økonomisk genrejsning og en ambitiøs klog grøn omstilling.

3. Indsatsområder

CONCITO ser et behov for at der sikres et integreret og tværgående syn på en grøn genstart.

Danmark skal over det kommende årti gennemgå en strukturel grøn omstilling, hvilket kræver grundlæggende justeringer i politikker, reguleringer, og investeringer som ramme for ændrede produktions- og forbrugsmønstre. De økonomiske hjælpeindsatser bør understøtte en accelereret grøn omstilling i forhold til parallelle indsatser indenfor fem hovedspor, nemlig:

1. Nye grønne rammebetingelser på tværs af alle sektorer
2. Grøn omstilling af energi- og transportsektoren
3. Understøttelse af grønne forbrugsmønstre (service og oplevelser)
4. En styrket og fremrykket forsknings- og udviklingsindsats
5. Styrkede rammer for dansk eksport af grønne løsninger.

Forslag til indsatser på de fem områder gennemgås nedenfor.

3.1. Nye grønne rammebetingelser på tværs af alle sektorer

Det er nødvendigt at bringe en meget bred værktøjskasse i spil, hvis man både skal løfte det økonomiske aktivitetsniveau rettidigt og på rette sted i økonomien, og samtidigt accelerere den nødvendige omkostningseffektive dekarbonisering på tværs af alle sektorer. En målrettet ekspansiv finanspolitik skal kobles med en tilpasning af de rammebetingelser, der er afgørende for at en dekarbonisering bliver et afgørende element i relevante beslutningsprocesser i offentligt og privat regi. Især tilpasningen af pris og afgiftsstrukturer, og en klogere anvendelse af subsidier og støtteordninger, samt en mere effektiv udnyttelse af de offentlige systemers praksisser og købekraft skal i spil.

Ved at koble ekspansiv finanspolitik med klar klima- og dekarboniseringsfokus opnås flere ting; En sådan integreret tilgang vil skabe stabilitet og forudsigelighed om den overordnede politiske målsætning for den samfundsøkonomiske genopretning blandt alle samfundets økonomiske aktører. De konkrete rammebetingelser bør helt stringent

afgiftspålægge adfærd og produkter, der udfordrer en rettidig dekarbonisering af samfundet og i stedet lempe afgifterne på den adfærd og de produkter, som fremmer en accelereret og strukturel dekarbonisering. Det vil i sig selv drive grøn innovation og vækst, men vil samtidig også understøtte opgradering og udvidelse af den del af beskæftigelsen, som er knyttet til den grønne økonomi.

Konkret foreslås det:

- *At vedtage en lovbestemt procedure for fastlæggelse og koordination af både den økonomiske politik og klimapolitikken.* Den grønne omstilling kommer til at sætte store krav til omstilling af hele samfundsøkonomien; en omstilling der vil blive af drevet af store investeringer i både den offentlige og den private sektor – og dette er særligt aktualiseret af en ekstraordinær ekspansiv finanspolitik i kølvandet på COVID 19. For at den grønne omstilling, samt udgiftskrævende opgaver på velfærdsområdet, kan være foreneligt med en holdbar samfundsøkonomi, må der derfor være klare rammer for den økonomiske politik og den samfundsøkonomiske udvikling. Herved kan sikres at også de påtænkte økonomiske hjælpeindsatser bidrager til den strukturelle grønne omstilling af Danmark og at dette sker i understøttelsen af den bredere økonomiske politik.
- *At igangsætte arbejde med beregning af velstand og beskæftigelse med og uden en ambitiøs klimapolitik.* CONCITO har allerede med øvrige partnere i "Danmark som grøn vinder nation" påvist det store beskæftigelsespotentiale der er i den grønne eksportsektor ved en fortsat ambitiøs klimaindsats, samt at produktiviteten i denne sektor er højere end for den generelle erhvervsbeskæftigelse. Men sådanne effekter er endnu ikke afspejlet i de samfundsøkonomiske modeller som danner baggrund for samfundsøkonomisk beslutningstagen. Der er med FL 2020 tilvejebragt midler til arbejde med nye samfundsmodeller til vurdering af både udviklingen i samfundsøkonomien og klimatilstanden. Det vil med et sådan modelværktøj blive muligt, at foretage fremskrivninger af samfundsøkonomien under forudsætning af opfyldelse af klimamålet. Hvis en sådan mellemfristet fremskrivning af samfundsøkonomien medfører fuld beskæftigelse, ligevægt eller overskud på betalingsbalancen og en rimelig økonomisk fordeling, kan der argumenteres for at klimapolitikken ikke bryder med disse tre politiske forudsætninger.

Med modelværktøjet vil det også blive muligt, at udarbejde økonomiske samfundsscenarier med forskellige klimamål og således sammenligne konsekvenserne for velstand og velfærd i 2030 under forskellige antagelser om klimaindsatsen. Men for at etablere et godt beslutningsgrundlag hvor både økonomi og klima indgår, og hvor det tages i anvendelse, er det vigtigt, at Finansministeriet får en central rolle i udformningen af et beslutningsgrundlag for fastlæggelse og koordinering af den økonomiske politik og klimapolitikken. Finansministeriet bør derfor bemyndiges til i samarbejde med Klima-, energi-, og Forsyningsministeriet samt Miljø- og Fødevarerministeriet til straks at igangsætte et systematisk forberedende arbejder, der kan danne grundlag for udarbejdelse af samfundsmæssige scenarier, der kan belyse klima- og miljøpolitikens betydning for velstand og andre vigtige politiske parametre. Desuden bør Klimarådet involveres tæt for at sikre den nødvendige klimaøkonomiske ekspertise.

- *At følge den klare anbefaling fra Klimarådet om indfasning af en generel drivhusgasafgift.* Indfasningen kan sammentænkes med den nuværende konjunkturedgang, således at den for alvor indfases fra 2022 e.l. og frem mod 2030. Klimarådet har lagt en model frem der imødekommer konkurrencehensyn osv., ved at indbygge fra- drag for de sektorer, der er særligt udsat for lækage, og et midlertidigt bundfradrag for de sektorer og brancher, som er særligt udsatte, hvilket nu kan afstemmes med de brancher, der er særligt ramt af covid 19 krisens konsekvenser. Det grundlæg- gende formål er at sikre at der sendes et klart politisk signal om at der vil komme en drivhusgasafgift og at den vil blive betydelig frem mod 2030. Det vil internalisere klima i de kommende investeringsbeslutninger og lægge grundlaget for den *struk- turelle* omstilling som Danmark under alle omstændigheder skal gennemføre frem mod 2030.
- *At gennemføre en grøn afgiftsomlæggelse.* Som det tidligere er blevet fremhævet af Klimarådet, så vil afgifter, der er rigtigt udformet, kunne tilskynde virksomheder og forbrugere til at vælge samfundsøkonomisk fornuftige løsninger baseret på vedvæ- rende energi. Såvel Klimarådet som Dansk Energi og flere af Erhvervspartnerka- berne, har foreslået gode konkrete ændringer til det nuværende afgiftssystem til gavn for en accelereret grøn omstilling, herunder blandt andet at sænke eller fjerne elvarmeafgiften, afgift på overskudsvarme, tilslutningsafgift for lynladere til biler med mere. Generelt er det afgørende nødvendigt at sikre, at de afgiftslettelser der påtænkes gennemført bidrager til en dekarbonisering på sigt, og at der ikke tage skridt til at sænke afgifter som arbejder imod en dekarbonisering af samfundet. Skulle dette mod enhver fornuftig logik dog alligevel ske, bør sådanne afgiftslettel- ser være midlertidige, med en klart angivne udløbsdato og med sigte på hurtig af- stemning af afgiftsniveauet med de nationale klimamålsætninger efter den økono- miske genopretning. Generelle afgiftslettelserne bør derudover kobles til indfø- relse af relevante grønne afgifter nu og her eller i form af en indfasning, der sikrer de rigtige incitamenter for virksomheder og forbrugere til at investerer rigtigt. Det kan f.eks. kobles til en gradvis indfasning af en generel drivhusgasafgift som fore- slået af Klimarådet. Afgiftsfritagelse for specifikke sektorer eller i anvendelse af fos- sile brændsler samt andre subsidier til fossil brændselsanvendelse bør i samme ånd udfases øjeblikkeligt for alle sektorer. CONCITO har tidligere argumenteret for at afgiftspålægge brug af biomasse, hvilket kunne indfases såfremt den samlede bio- massemængde til forbrænding ikke falder markant inden 2025. Det foreslås endvi- dere konkret, at der fastsættes en mindstepris på benzin og diesel til transport, som ligger på et passende niveau til at der i differencen mellem mindsteprisen og mar- kedsprisen kan genereres provenu til brug for grøn omstilling af transportsektoren, når prisen falder under mindsteprisen...
- *At styrke brug af den offentlige grønne indkøbsmuskel.* Det offentlige indkøber varer og tjenester for over kr. 300 milliarder om året, og udgør dermed en meget stor og helt utilstrækkeligt udnyttet grøn omstillingsmuskel for Danmark. CONCITO har tidligere analyseret potentialet i offentlige grønne indkøb, og har efterspurgt at der fastlægges langt stærkere krav til sikring af grønne indkøb, og såvel Klimarådet

som de fleste af Erhvervspartnerskaberne efterspørger i samme tråd højere krav i forbindelse med offentlige indkøb. Det foreslås derfor, at der:

1. udvikles en samlet national strategi for offentlige indkøb i stat og kommune indeholdende ambitiøse delmål og mål på tværs af indkøbsområder, herunder særligt i relation til byggeri, transport og fødevarer. Et mål for grønne offentlige indkøb bør være mindst 15% reduktion i udledningerne i 2025 og 25% i 2030
2. der vedtages krav til totaløkonomiske betragtninger, funktionskrav, innovationsklausuler, og udvikling af certificeringsordninger og værktøjer til at fremme transparens og standardisering. En mål kunne være, at mindst 50% af alle offentlige indkøb senest i 2025 anvender totalomkostningsprincipper og livstidsanalyser som baggrund for indkøbsbeslutninger. Dette vil i sig selv kunne være en afgørende kilde til innovation, kompetenceløft og jobskabelse bredt i samfundet.

3.2. Grøn omstilling af energi- og transportsektoren

Danmarks klimaindsats er baseret på målet om netto-nul udledning senest i 2050, og en reduktion på 70 % i 2030. Det vil kræve markant omstilling på tværs af alle sektorer. Indsætterne vil blive fastlagt i de kommende klimaplaner, men i forhold til grøn genstart er der en række nøgleelementer vi ved skal i spil hvis der skal sikres maksimal synergi mellem genstarten af dansk økonomi og de investeringer der under alle omstændigheder skal til ift. klimamålsætningerne. Nøgleelementerne inkluderer markant elektrificering af energi og transport, hurtigere og stærkere udbygning af vedvarende energiproduktion i Danmark i form af vind, sol, geotermi, osv., samt energieffektiviseringer og energirenoveringer i industri og bygninger. Her er vigtige klimaindsatser i landbruget ikke medtaget, da det ikke vurderes at have samme beskæftigelses- og vækstpotentialer som de skitserede elementer.

Konkret bør grøn sektoromstilling inkludere:

Stærk udbygning af produktion og distribution af grøn energi

- Fremrykning og planlægning af storskala-udbygning af vind, både til havs og på land. Regeringen har udmeldt intention om at etablere fem nye havvindmølleparker inden 2030, den forrige regering igangsatte screening for i alt 10 GW havvind på det danske søterritorium, og der afsøges potentiale i at etablere egentlige vindøer til produktion af vindenergi på stor skala, herunder til eksport. Selvom der ikke skønnes, at ligge meget store umiddelbare beskæftigelsespotentialer i en accelereret udbygning af vindenergi i 2020-2022, men der er alligevel mange arbejdspladser knyttet til forundersøgelser, planlægning og projektering, og der gives et klart signal til markedet om retning, der også er vigtigt under de givne forhold. Dansk Energi er kommet med et godt bud på planlægning omkring udbud og udbygning af vindeenergi på i alt 5 GW sammenlignet bør fremrykkes med sigte på fuld etablering inden 2025 henblik på de endog meget store beskæftigelseseffekter, der ligger i årene umiddelbart efter 2021, herunder særligt i Danmarks yderområder.

- Accelerér udbygning af solenergi. Solenergianlæg er i dag faldet så markant i pris at de skyder op mange steder på markedsvilkår. Der bør fastlægges klare ramme for en accelereret udbygning, under hensyntagen til at de placeres på de rette steder, og at fx høj produktive landbrugsjorde fastholdes til fødevarerproduktion. Konkret bør der igangsættes et nationalt initiativ der støtter op om opsætning af solenergi-anlæg på store industritage i partnerskab med dansk erhvervsliv.
- Udbyg grøn varmeproduktion og -distribution. Kul skal udfases fra de sidste centrale værker hurtigt, og i stigende omfang skal biomasse som grundlast også udskiftes med varmepumper, geotermi osv. Både decentrale gas- og biomassefyrede værker, og individuelle olie- og pillefyre skal udskiftes med varmepumper m.v. Der skal her og nu fjernes barrierer for denne omstilling som fx i forhold til de reguleringer mv. der i dag fastholder binding til naturgasnettet. Samtidig skal der hurtigt relevante afgifter og politikker på plads, der for alvor vil omstille til varmepumper, fx nedsættelse af elvarmeafgiften, mål om markant mindre samlet biomasseforbrug i energisektoren, forbud mod oliefyre etc.
- Der sættes skub i udbygning af fjernvarmenettet hvor relevant. Gassens mulighed for at bremse lokale overskudsgivende omstilling fra naturgas til fjernvarme skal fjernes. Fjernvarmeselskaberne gives mulighed for at agere som lokale varmeselskaber, der muliggør at tilbyde individuelle varmepumpeløsninger i områder, hvor fjernvarme ikke er relevant. Det afgørende krav til denne udbygning er, at det ikke sker via biomasseforbrænding som grundlast, men via varmepumper, geotermi, overskudsvarme etc. suppleret med lagringsteknologier.
- Der fjernes her og nu barrierer for brug af overskudsvarme, i form af u hensigtsmæssige afgifter e.l., så overskudsvarmen kan indgå som grøn varme i fjernvarmen.

Massiv elektrificering af energi og transport

Danmark skal elektrificeres markant i dette årti, særligt i forhold til opvarmning, transport og industri. Strømmen skal være grøn på baggrund af en massiv udbygning af vind og sol, men klimagevinsten forudsætter en klog udnyttelse og markant udbygning af elnettet, der sikrer kapacitet til at mødekomme efterspørgslen i Danmark nationalt, regionalt og lokalt, og etablerer de nødvendige udlandsforbindelser der skal erstatte fossil produktion i vores nabolande med grøn strøm fra Danmark. Afgifter, tariffer mv. både i energi- og transportsystemet skal revideres og til at fremme en accelereret elektrificeringsindsats (se afsnit vedrørende en grøn afgiftsreform).

- Der bør her og nu igangsættes arbejde med en statslig elnet-strategi, som i efteråret 2020 kan vedtages. Målet er at sikre en optimal udnyttelse af elnettet og at de nødvendige investeringer i udbygninger kan igangsættes hurtigt og uden at risikere hverken over- eller underinvesteringer. Der skal sikre fremrykning og opgradering af el-infrastruktur udbygningen på solidt grundlag.
- Accelerér udbygning af varmepumper – individuelt og i fjernvarmen og industrien - via fjernelse af barrierer, ændringer i afgifterne og konkrete tilskudspuljer, og i de private husholdninger via fx tilskud til skrotning af oliefyre

- Afgifter, tariffer mv. både i energi- og transportsystemet skal revideres og til at fremme en accelereret elektrificeringsindsats (se afsnit vedrørende en grøn afgiftsreform):
 - Accelerér markedsudviklingen indenfor lademuligheder til elbiler, særligt i områder hvor manglende lademuligheder i dag udgør en barriere for at omstille, herunder opladning i tætte byområder og i boligforeninger, samt destinationsopladning ved arbejdspladser, indkøbscentre, mv. Dertil udbygning med lynladere langs det overordnede vejnet
 - Igangsat tiltag at understøtte elektrificering inden for vare- og godstransport gennem udredning af opladningsbehov til batteridrevne vare - og lastbiler i byområder samt etablering af elforsyningsmuligheder langs det overordnede vejnet
 - Udvid indsatsen for at forberede bolig- og erhvervsejendomme til at understøtte opladningsmuligheder for elkøretøjer gennem skærpede krav til dækning med ladestandere og etablering af tomrør til kabelføring ved ny- og ombygninger.
- Understøt en fortsat samtænkning og udbygning af transmission til udlandet. Et klimaneutralt Europa vil være afhængig af tæt koblede og sammentænkte energisystemer, og Danmark kan spille en hovedrolle i forhold til at få store mængder særligt vindenergi ind i det europæiske system.

Fuld kraft på energieffektivisering og energirenoveringer i industri og bygninger

Energieffektivisering og energirenovering er nøgleelementer i klimainsatsen og i den grønne omstilling af vores energisystem. Selvom den direkte klimaeffekt ofte er begrænset pga. drivhusgasopgørelsesmetode af biomasseforbrænding, har begge dele en betydelig reel klimaeffekt, men ikke mindst spiller de en afgørende rolle for en samfundsøkonomisk effektiv omstilling af det danske energisystem. Samtidig spiller både energieffektivisering og energirenovering vigtige roller bl.a. virksomhedernes konkurrenceevne og i forhold til en række hensyn som fx indeklimate, sundhed osv.

Accelerér energieffektiviseringstiltag i industrien via:

- Hurtig elektrificering via varmepumper mv. gennem afgifter, puljer e.l.
- Skab adgang til tålmodig kapital som f.eks. pensionskapital gennem øget fokus på energieffektiviseringsaftaler som ESCO og EPC
- Skab rammerne for statslig underskudsækningsordning for energieffektiviseringer via ESCO og EPC med en tilbagebetalingstid over 5 år (reducerer usikkerhed, reducerer omkostninger ved energieffektivisering og øger accepteret tilbagebetalingstid for EE i industrien fra dagens maks. 3 år til omkring 10 år). Herved vil mange flere effektiviseringer blive gennemført

Accelerér energieffektivisering og energirenovering i boligen via:

- Udvid den grønne Bolig-job ordning, med fokus på både klimaskærm, elektrificering, installationer, og bedre drift
- Etablér skrotningspulje til erstatning af særligt oliefyr med varmepumpe
- For udlejningsboliger skal der efter hollandsk model indføres et krav om, at fra 2030 må udlejning af lejligheder kun ske, hvis ejendommen har et energimærke på mindst C.

Fuld kraft på energirenovering i den offentlige bygningsmasse.

- Omfat de kommunale bygninger af samme energieffektiviseringskrav som statslige bygninger. Indsatsen for et bedre indeklima og dermed bedre trivsel og læring i skoler og institutioner skal tænkes med sammen med det accelererede krav om energieffektivisering. Der er en stor samfundsgevinst ved bedre indeklima, som klart overstiger og kan finansiere omkostningerne til renoveringerne.
- Løft anlægsloftet løftes frem til 2022, og målrettes mod energieffektiviseringer og renoveringer, hvilket CONCITO tidligere har anbefalet.
- Ligetil energieffektiviseringskravene for den offentlige sektor med kravene til de private udlejere – og stil krav til, at stat, regioner og kommuner kun må anvende bygninger med energimærke C eller bedre i 2030 – svarende til kravet for udlejningsboliger

3.3. Understøttelse af grønne forbrugsmønstre

Dansk økonomi er nu - og vil i den kommende tid være - i en økonomiske krise eller konjunkturedgang, kendetegnet ved en generel lavere økonomisk aktivitet i samfundet og et lavere privatforbrug. De økonomiske hjælpeindsatser vil have til hensigt at stimulere økonomien, beskæftigelsen og sandsynligvis også privatforbruget, måske i en kombination af støtte til særligt udsatte sektorer og generelle stimulusindsatser. De særligt berørte sektorer ser lige nu ud til at inkludere beskæftigelsen i servicesektoren, samt i produktionserhvervene, eksporterhvervene og byggeriet.

Skal Danmark nå i mål med klimaindsatsen frem mod 2030 og særligt mod 2050, skal danske forbrugsmønstre og livsstile lægges grundlæggende om i retning af mere klimavenlige produktions-, adfærds-, og forbrugsmønstre. Som CONCITO tidligere har beregnet, så er den gennemsnitlige danskers CO₂ forbrugsudledning årligt på ca. 17 ton, og samtidig har vi som danskere desuden et af verdens højeste individuelle fodaftryk på også forbruget af materialer, vand og arealer (biomasse og foder til animalsk produktion).

Afgørende forbrugsparametre at sætte ind på klimapolitisk er flyrejser, kødforbruget, samt det generelt høje indkøb af diverse ting og sager, herunder tøj, møbler, elektronik med mere. En mere klimavenlig adfærd er kendetegnet ved relativt større forbrug på ikke-materielle adfærds- og forbrugsmønstre, herunder i særdeleshed service og oplevelser. Der er derfor et meget stærkt overlap mellem et klimavenligt forbrugsmønster og en målrettet understøttelse af den kriseramte og lokale danske oplevelsesøkonomi,

hvilket antageligvis vil kunne have stor beskæftigelseeffekt overalt i landet. Det opfordres derfor til at den økonomiske hjælpeindsats også målrettes følgende forbrugsrelaterede indsatser:

- *At gennemføre en midlertidig målrettet økonomisk stimulus-pakke til gavn for den danske 'oplevelsesøkonomi'. Det kunne eventuelt tage form af en midlertidig moms-fritagelse i 2020 og 2021 for virksomheder i den danske oplevelses-økonomi (om end dette skal nøje beregnes for at vurdere provenu-tabet), Alternativt at etablere et konkret borgerrettet voucher-system som er målrettet forbrug i oplevelsesøkonomien. De finanspolitiske effekter vil skulle nærmere beregnes hvilket kan afstedkomme behov for en mere differentieret tilgang, men umiddelbart kunne sådanne elementer bidrage til jobsikkerheden for de omkring 60.000 ansatte i blandt andet hotel og restaurationsbranchen, og en sådan indsats vil antageligt gavne dele af arbejdsstyrken med ingen eller kort uddannelse, fordelt over hele landet.*
- *At etablere en pulje eller på anden måde styrke understøttelse af lokal turisme. Incitamentet med at rejse ud i verden er af gode grunde lav i øjeblikket, men må forventes at blive normaliseret i takt med at vi og verden omkring os åbner igen efter COVID19 krisen. Flyrejser har et meget stort klimafodaftryk og så længe der ikke forefindes klimavenlige flybrændsler er danskernes omfattende rejsevaner med fly en stor udfordring for at reducere danske forbrugsudledninger. COVID19 krisen og dens efterdønninger må antages at i højere grad at animere danskerne til ferieafholdelse og rejse indenfor landets grænser. En sådan adfærd er god at få rodfæstet af hensyn til en klimavenlig adfærd, og understøtter samtidigt den lokale turistbranches beskæftigelse overalt i landet, blandt andet i et antageligt fortsat fravær af udenlandske turister i en overskuelig fremtid. Det foreslås derfor, at der afsøges muligheder for på mest effektiv måde, at understøtte lokal turisme overalt i landet, herunder udvikling og løft af kvalitet og kapacitet i det danske ferielands naturoplevelser og kulturinstitutioner.*
- *At fremme service- og reparationsøkonomien. Danmark har en målsætning om at udvikle en cirkulær økonomi, hvilket indebærer stort behov for nedbringelse af affaldsproduktion, markant højere genanvendelsesgrader og en mere ressourceeffektiv udnyttelse af materialer. Et centralt element i den cirkulære økonomi er behovet for at styrke reparationsøkonomien – dvs. evnet til at reparere og sælge brugte produkter. Beregninger fra Dansk Affaldsforening antyder en ti gange så høj salgsværdi for et repareret produkt sammenlignet med den indtægt, der kan opnås ved salg som materialer. Der er derfor allerede nu mange initiativer i gang, herunder egentlige reparationscafeer, og nye forretningsmodeller knyttet til for eksempel reparation og salg af mobiltelefoner og computere. Det foreslås, at der etableres en særlig pulje og indsats for at fremme en dansk reparationskultur (i kobling med øgede krav overfor detailhandlen for at sikre længere produktlevetider). Udover at kunne animere til øget beskæftigelse af både faglært og ikke-faglært arbejdskraft, vil et sådan tiltag kunne understøtte mere cirkulære og klimavenlige forretningsmodeller og forbrugsmønstre. Innovative forretningsmodeller bør hjælpes på vej*

med momsfrigtagelse for reparationsarbejder, eller dækning af et håndværker-fradrag eller et momsfradrag på reparationer og vedligehold af alt fra træværk til elektronik, tøj, møbler, cykler m.m.

- *Udvide den grønne Bolig-job ordning til at omfatte både håndværkerydelser og serviceydelser.* Fradraget giver allerede i dag mulighed for dækning af udgifter op til kr. 18.700 fordelt på henholdsvis serviceydelser (kr. 6.200) og håndværkerydelser (kr. 12.500). Det foreslås at fradrag for håndværkerydelser udvides med fx kr. 10.000 per år til dækning af egentlig energirenovering, elektrificering, isoleringsarbejder, samt demontering af oliefyr, olietank, pillefyr, biokedelanlæg, biomassefyr og fastbrændselskedel (som ikke er dækket i dag), og at fradraget for serviceydelser udvides med fx kr. 5.000 per år til dækning af udgifter til reparation af almindelige forbrugsvarer, herunder hårde hvidevarer, køkkenmaskiner, elektronik, værktøj, møbler og cykler.

3.4. En styrket og fremrykket forsknings og udviklingsindsats

Kendte virkemidler vil, ifølge bl.a. Klimarådet, kunne føre til en 60 % reduktion i udledning af drivhusgasser i 2030 sammenlignet med 1990. De sidste 10 % der skal til for at nå i mål med en 70 % reduktion i 2030 afhænger af ny viden, løsninger og teknologier.

Klimarådet har peget på behovet for at igangsætte et "udviklingsspor" allerede nu for at sikre de nødvendige teknologier og løsningers bidrag inden 2030. Flere af erhvervspartnerne opfordrer til en øget satsning på forskning og udvikling af sådanne teknologier som forudsætning for at de hver især kan yde deres bidrag til reduktionsmålsætningen. Flere af de pågældende teknologier og forskningsområder har ikke alene relevans for en dansk målopfyldelse, men rummer i sig selv enorm relevans for også eksportmarkedernes evne og mulighed for rettidigt at bidrage til en karbon neutral verden omkring 2050 således som klimavidenskaben påviser behov for.

Der ligger dermed store eksport, vækst og beskæftigelsespotentialer i som 'first mover' at udvikle, teste og afsætte sådanne nye og nødvendige teknologier på eksportmarkerne. Med de eksisterende indsætter gennem især Innovationsfonden, Grundforskningsfonden, Vækstfonden, Den Grønne Fond, EUPD og MUPD er man i gang, men den grønne forskningsindsats er fragmenteret og bør styrkes markant som en samlet strategisk satsning i lyset af behov og beskæftigelsespotentialer på sigt.

Allerede i udviklingsfasen er der betydelige beskæftigelseseffekter højt i værdikæden, og det foreslås derfor, at der tages skidt til i samarbejde med relevante vidensinstitutioner og relevante erhverv, at styrke rammebetingelser og finansieringsgrundlag for en styrket formålsdrevet forskning, test og markedsmodning af sådanne løsninger. Det foreslås i støtte hertil, at der:

- *Etableres en ny risikofuldækkende klimafond for fremtidens markedsløsninger.* På Finansloven for 2020 blev etableret en Fremtidsfond på 25 mia. kr. Begrænsede indskud fra staten blev overført til fire eksisterende fonde: Vækstfonden, Den Grønne Investeringsfond, EKF og IFU, som herefter tilsammen kan gearbe bevillingen op til

de 25 mia. kr. Da der er tale om kommercielle aktiviteter, indgår beløbet ikke i EU's opgørelse af gæld og dermed heller ikke i Budgetloven. En mindre del af de 25 mia. kr. (6 mia. kr. til Den Grønne Investeringsfond) er målrettet den grønne omstilling. For at bidrage til løsningen af klimamålene er der behov for en Klimafond af en betydelig størrelse, som målrettet og med styrke kan medvirke til at løse nogle af de helt grundlæggende problemer med at gøre lovende forskningsresultater til markedsparate bæredygtige løsninger. En sådan Klimafond må have en ledelse og en bemanning med viden og kompetence til at udforme og gennemføre en strategi for innovative samfundseksperimenter, der kan vise bæredygtige teknologiers potentiale og vise hvordan omkostningerne til opførelse og drift kan nedbringes. Klimafonden skal også kunne medvirke til nye bæredygtige løsninger, der baserer sig på allerede eksisterende teknologier eller kombinationer af teknologer, hvis realisering kræver dannelsen af nye innovative partnerskaber. Klimafonden skal understøtte forskning, udvikling, test og markedsmodning på et niveau omkring kr. 3 milliarder årligt

Konkrete formålsdrevne teknologier og løsninger der vurderes at være afgørende for at nå 70 % målet bør forfølges fokuseret, herunder især følgende:

- *Udvikling, test og ibrugtagelse af CCS teknologi og infrastruktur.* CO₂ fangst og placering i undergrunden vil alene kunne bidrage med over 50 % af det reduktionsbehov på omkring 8 millioner tons der ligger i at hente de sidste 10 % point frem mod 2030, herunder ved CCS særligt i tilknytning til cementanlæg, og muligvis store affaldsanlæg, industrianlæg og endda på få biomassekraftvarmeværker hvis ikke det tilskylder til yderligere biomasseforbrug samlet. Særligt erhvervspartneret for den tunge industri peget på behov og potentiale for at udvikle og markedsmodne CCS som forudsætning for at sikre et tilstrækkeligt bidrag til 70 % reduktionsmålsætningen. Den danske undergrund skønnes af GEUS at være meget velegnet til lagring af CO₂, og kunne rumme op til 22 mia. ton (GT) CO₂ svarende til mellem 500 og 1000 års samlet nuværende dansk udledning. Det har samtidigt vist sig, at hvor teknologien for bare ganske få år siden nærmest blev betragtet som science fiction, antages den i dag at kunne realiseres for en omkostning på omkring kr. 1.000 per ton – forudsat at infrastrukturen er til stede for fangst, transport og deponi af karbon. Der er her tale om udvikling af en potentielt helt ny offshore industri for udskibningshavne, herunder Esbjerg, der må formodes at blive udfordret af den afsluttende fossile olie- og gasudvinding i Nordsøen. Samtidig er der potentielle også fremtidige muligheder i at bruge den fangede CO₂ (CCU) til at fremstille grønne brændsler etc. (se mere nedenfor ift. power-to-X). Der bør igangsættes analysearbejde og udvikles en strategi for udvikling af CCS og CCU potentialet i Danmark, og som led heri egentlig test af fangst, og enten transport og deponi af CO₂ i undergrunden eller brug til fremstilling af brændsler e.l.
- *Udvikling, test og ibrugtagelse af geotermi i fjernvarmen.* Den geotermisk ressource i Danmark vurderes til at kunne rumme ca. 3 gange varmeindholdet i Nordsø olien, og vil kunne forsyne fjernvarmesystemet med varme til mellem 1/3 og 1/2 af samtlige danske husstande i flere hundrede år. Geotermi kan således komme til at spille

en meget stor rolle i fremtidens dekarboniserede varmeproduktion, da geotermi i kombination med vindenergi, overskudsvarme og store varmepumper, kan erstatte den varmeproduktion der for en stor dels vedkommende i dag sker via forbrænding af biomasse. I Danmark er der tre mindre pilot geotermianlæg ved henholdsvis Thisted, Sønderborg og på Amager (København). Men i Aalborg og Aarhus er nye store geotermianlæg på vej. Men geotermi kan endnu ikke konkurrere med prisen på biomasse, og der er derfor brug for forbedrede økonomiske incitament og bedre rammevilkår til at endnu flere fjernvarmeværker udbygger geotermi i kombination med de øvrige løsninger, som afløsning for forbrænding af kul og biomasse. Der bør gennemføres yderligere analysearbejde med henblik på at afdække relevante udvindingsmuligheder overalt i Danmark, og på den baggrund igangsætte planlægning af langt flere geotermianlæg i Danmark. Der bør endvidere tages konkrete skridt til at sikre bedre økonomiske rammebetingelser for etablering af geotermianlæg, herunder afskaffelse af elvarmeafgiften fra fjernvarme.

- *Understøtte udvikling af elektrofuels (Power-to-X - PtX) herunder nye fly-brændsler.* PtX er en samlebetegnelse for omdannelsen af elektrisk strøm til hydrogen, syntetiske gasser, brændsler eller kemikalier via elektrolyse. PtX kan være et afgørende teknologisk middel til at nå 70 % målet i 2030. Der er allerede igangsat to forsøgsprojekter under Energistyrelsen for at videreudvikle teknologien, og den danske vindbranche er gået sammen med brint-branchen for at styrke samarbejder omkring teknologiens videreudvikling. Der er behov for at Danmark udvikler nye regler og rammer, der gør det muligt, at bruge grøn strøm fra vindmøller og solceller til også at producere brint og andre elektrofuels.
- *Understøtte elektrificering i godstransporten.* CONCITO's egen analyse viser at en vidtgående og langsigtet dekarbonisering af godstransporten vurderes bedst at kunne ske gennem en elektrificering med kombination af batteridrevne lastbiler og etablering af køreledninger over dele af det overordnede vejnet. Elektrificering giver sammen med overgang til CO₂-neutral el potentiale for noget nær fuld dekarbonisering af vejgodstransporten, uden at grundlæggende teknisk-økonomiske barrierer skal overvindes. Elektrificering rummer dog også usikkerheder, og kan derfor ikke nødvendigvis stå alene, især ikke hvis godstransporten skal bidrage markant til et mål om 70 % CO₂-reduktion allerede i 2030. For at udnytte potentialet fuldt ud bør der udvikles en overordnet strategi for godstransportens dekarbonisering såvel her hjemme som på EU niveau, og der bør ske en målrettet indsats for at understøtte elektrificering af godstransporten gennem fx tidsbegrænset tilskud til nul-emissions lastbiler og i et nærmere samarbejde med Tyskland, Sverige og Norden.

3.5. Styrkede rammer for dansk eksport af grønne løsninger.

En meget stor del af den danske grønne teknologiafsætning sker til udlandet, og det er derfor også helt afgørende at eksportmarkederne fremadrettet oppebærer en voksende efterspørgsel efter danske grønne løsninger og produkter. Op mod 80 % af den

grønne danske teknologieksporthandel sker til EU medlemslande, og det vil være helt afgørende at sikre et højt grønt ambitionsniveau i netop EU, ligesom det også vil være vigtigt at øge den danske teknologieksporthandel til de store udviklingslande som står overfor ekstraordinære udfordringer med at nedbringe drivhusgasudledningerne. Der er med andre ord en international efterspørgselside, som generelt er udfordret på grund af COVID19, og som fremadrettet skal genopbygges i et miljø, hvor andre politiske prioriteter risikerer at underminere efterspørgslen efter grønne danske løsninger og produkter. Det foreslås derfor, at

- Danmark i samarbejde med ligesindede EU medlemsstater styrker indsats for at løfte EU Klimalederskab i relation til både EU's egen omstilling, herunder vedtagelse og gennemførelse af enkelte-elementerne i den af Kommissionen foreslåede EU Green Deal, og i relation til EU's klimalederskab i verden i relation .
- Der udvikles en samlet strategi for den Danske Fremtidsfond (også omtalt ovenfor), som i dag er fordelt ud på fire forskellige eksisterende fonde (EKF, IFU, Grønne Fond, Vækstfonden) med henblik på at målrette og / eller konfigurere denne således at den i højere grad understøtter en strategisk og koordineret indsats i forhold til eksisterende og lovende teknologier, og i relation til eksisterende og nye eksportmarkeder.
- Danmark tager initiativ til at samle investorer og udviklingsbanker om at definere landespecifikke "Clean Energy Transition Deals". De skal tilbyde vækstmarkeder en omstillingspakke omfattende risikoafdækning af private investeringer, støtte til etablering af investeringsfremmende rammebetingelser og hjælp til at planlægge udbygningen med grøn energi. IFU og EKF skal være med og udnytte de afledte danske eksport- og investeringsmuligheder.
- Danmark viser globalt lederskab ved at skabe/indgå i og medfinansiere 'lederskabsalliancer' inden for områder, som 1) er afgørende for både den globale og danske klimaindsats, 2) vil kræve betydelige investeringer i teknologiudvikling og demonstration og 3) indebærer stort dansk eksportpotentiale. Førsteprioriteten er udnyttelse af vedvarende elproduktion til via hydrogen at dekarbonisere industri, shipping og flytransport via "power-to-x". I tillæg til danske og europæiske forskningsmidler til området etableres der en pulje, som styrker Danmarks bidrag til alliancernes analytiske, politiske, koordinerende og oplysningsmæssige indsats.
- Det danske grønne diplomati og eksportfremme styrkes markant i tæt koordinatation mellem Udenrigsministeriet, Klima- Energi- og Forsyningsministeriet, Erhvervsministeriet, og Miljø- og Fødevareministeriet med henblik på at styrke indsatsen på markeder med grønt omstillingspotentiale. Overfor udvalgte i-landsmarkeder skal der ske en styrkelse af indsatsen med at kombinere myndighedssamarbejde og eksportfremme på energiområdet.

Bilag 1: Oversigt over principper og indsatsområder i en grøn genstart

Overordnede principper	
1	Priorité grønne tiltag, som kan igangsættes med umiddelbar beskæftigelsesvirkning
2	Forfølgt tiltag som alligevel skal gennemføres for at nå klimamål
3	Klimakonsekvensvurder effekter af samtlige væsentlige hjælpeindsatser
4	Stil grønne modkrav til hjælpeindsatser, som potentielt fører til øgede drivhusgasudledninger
5	Fasthold forurenere betaler-princippet i en grøn afgiftsomlægning
6	Understøt danske virksomheders muligheder for at eksportere klimaløsninger
Indsatsområder	
1	Nye grønne rammebetingelser på tværs af sektorer
1.1	Vedtag procedure for fastlæggelse og koordination af økonomiske politik og klimapolitik
1.2	Igangsæt beregning af velstand og beskæftigelse med og uden en ambitiøs klimapolitik
1.3	Følg den klare anbefaling fra Klimarådet om indfasning af en generel drivhusgasafgift.
1.4	Gennemfør en grøn afgiftsomlægning.
1.5	Fastsæt en mindstepris på benzin og diesel til transport
1.6	Styrk brug af den offentlige grønne indkøbsmuskel
1.7	Skab en samlet national strategi for offentlige indkøb i stat og kommune
2	Grøn omstilling af energi- og transportsektoren
2.1	Fremrykning og planlægning af storskala-udbygning af vind, både til havs og på land
2.2	Accelereret udbygning af solenergi
2.3	Udbygning af grøn varmeproduktion og -distribution
2.4	Udbygning af fjernvarmenettet hvor relevant
2.5	Fjern barrierer for brug af overskudsvarme
2.6	Igangsæt arbejde med en statslig elnet-strategi
2.7	Accelereret udbygning af varmepumper
2.8	Revidering af afgifter og tariffer i energi- og transportsystemet så de fremme elektrificering
2.9	Samtænkning og udbygning af eltransmission til udlandet
2.10	Accelererede energieffektiviseringstiltag i industrien
2.11	Accelereret energieffektivitet og energirenovering i boliger
2.12	Accelereret energirenovering i den offentlige bygningsmasse
3	Understøttelse af grønne forbrugsmønstre
3.1	Gennemførelse af en midlertidig målrettet stimulus-pakke til gavn for oplevelsesøkonomien
3.2	Etablering af en pulje eller på anden måde styrke understøttelse af lokal turisme
3.3	Udmøntede tiltag for at fremme service- og reparationsøkonomien
3.4	Udvide det grønne håndværkerfradrag
4	En styrket og fremrykket forsknings og udviklingsindsats
4.1	Etablere en ny risikoafdækkende klimafond for fremtidens markedsløsninger
4.2	Udvikling, test og ibrugtagelse af CCS infrastruktur
4.3	Udvikling, test og ibrugtagelse af geotermi i fjernvarmen
4.4	Understøtte udvikling af elektrofuels (PtX) herunder nye fly-brændsler
4.5	Understøtte elektrificering i godstransporten.
5	Styrkede rammer for dansk eksport af grønne løsninger.
5.1	Understøtte EU-klimalederskab
5.2	Udvikling af en samlet strategi for den Danske Fremtidsfond
5.3	Skab og/eller indgå, i og medfinansiere, lederskabsalliancer
5.4	Markant styrkelse af det danske grønne diplomati og eksportfremme

CONCITO er en uafhængig tænketank, der formidler klimaviden og -løsninger til politikere, erhvervsliv og borgere.

Vores formål er at medvirke til en lavere udledning af drivhusgasser og en begrænsning af skadevirkningerne af den globale opvarmning.